

Teikas par Nīcas tautastērpu

Krāsainās ceturtdienas Nīcā

Tas bija vēl tais tālajos laikos, kad cilvēkiem visas drēbes bija bezkrāsainas, baltas, pelēcīgas vai iedzeltenas, kādas nu mēdz būt nekrāsotas lina, nātņa vai vilnas drānas.

Nīcas etnogrāfiskā ansambļa vadītāja Mirdza Pabērza 2008.g. Dziesmu un Deju svētku tautastērpu laureātu skatē par labi saglabāto seno tautastērpu saņēma augstu novērtējumu

Vienu dienu Nīcas sievas pamana, ka Bārtas upes krastā sēž pats nešķīstais, proti – Velns. Sātans kaut ko pestējo divos podos. Nīceniņas, kā jau īstenas sievietes, ziņkārības dēļ pārvar bailes un drīz vien noskaidro, ka nešķīstais vāra krāsas; vienā podā melnu, otrā sarkanu. Protams, neviena sieviete nav spējīga pretoties kārdinājumam izdaiļoties. Tā arī Nīcas sievas visas uzreiz grib savus bezkrāsainos brunčus padarīt koši sarkanus. Nelabais, izrādās, nav skops un krāso arī. Šādi jaunumi starp sievietēm izplatās ar gaismas ātrumu (pat tajos laikos, kad nebija ne telefona, ne telegrāfa). Pēc brīža jau ir klāt Bārtas puses skaistules ar saviem bālganajiem brunčiem. Viņas

arī vēloties košas krāsas, taču Velnam sarkanās krāsas palicis pavisam maz. Tā nu Bārtas meitām brunčus nokrāso melnus, vienīgi apakšmalā iznāk sarkana josla. Un tad atjēdzās arī rucavietes. Viņas ierodas ar nokavēšanos, jo ir arī attālums – tā taču ir pati malējā, pati tālākā puse uz rietumiem. Neveicas rucavietēm nepavisam. Velnam vairs ir tikai melnā krāsa, sarkanā košuma vairs ne pilītes. Tā arī rucavietēm novada brunči ir piķa melnumā, un, lai tos kaut nedaudz izgreznotu, gar apakšmalu jāšuj zīda lentas.

Nīcā šo teiku zina katra maza knīpa, jo to viņai jau bērnudārzā izstāsta audzinātāja.

A.Danosa „Dzimtenes Balss”, 5.1982.; P.Sprincis „Nīca laikmetu griežos”, 2008

No kurienes tautastērpos ir krāsas

Kad velns izgājis jūrmalā krāsot krāsu podus, pirmās to pamanījušas nīceniņas. Paķērušas savus baltos brunčus un skrējušas lūgties, lai dodot sarkano krāsu. Kopš tā laika Nīcas meitas greznojoties košajos lindrakos. Bārtas meitas atsteigušās, kad krāsas palicis vairs tikai sarkanajai malai. Bet no sarkanajām krekla piedurknēm nācies atteikties: tās palikušas baltas vai melnas. Rucavietes ieradušās, kad nekas vairs nebija atlicis. Velns izgrabinājis katlu, bet iznākusi tikai maza, sarkana stīpiņa un mierinājumam – arī krāšņais krekla krūms.

M.Zirnīte „Liepājas rajons”, „Padomju Latvijas Sieviete”1976. 10.nr.; P.Sprincis „Nīca laikmetu griežos”, 2008

Teika par Lejaskurzemes tautastērpu izcelšanos

Par sarkano brunču izcelšanos Nīcā pazīstama šāda pasaciņa: kādā jaukā dienā velns ieradies Nīcas jūrmalā ar lielu krāsas podu, sakūris uguni un sācis krāsas vārīt. Nīceniētes, to pamanīdamas, satecējušas ar saviem

jaunaustiem brunčiem, lai velns šām nokrāsojot pamaļu. Velns, kā grūdis brunčus pilnajā podā, tā noplaucējis nagus, palaižot brunčus vaļā- tie pilnīgi ieniruši sarkanajā krāsā. Kad brunči izņemti no katla, nīceniētes nevarējušas vien nopriecāties un tencinādamas, tecējušas atpakaļ katra savā sētā. Šo

notikumu padzirdējušas bārtenietes un steigušās arī uz jūrmalu pēc velna poda, bet podā krāsas atlicies vairs tikai plaukstas dziļumā. Tādā nu platumā velns nokrāsojis bārtenieču brunču apakšmalas. Arī rucavietes, saklaušinājušas par velna sarkanās krāsas košumu, steigušās gan kājām, gan rikšus uz attālo Nīcas jūrmalu pie velna, bet krāsa velnam bija palikusi tikai poda dibenā. Iemērcis arī, bet krāsa apņēmusi brunču pamaļu tikai pirksta platumā. Tā nu vēl šo baltu dienu krāso un nēsā brunčus pieminētos pagastos.

„Pasta-Telegrāfa dzīve” 01.09.1938.

Teika par sarkano krāsu

Tas notika sensenos laikos, tik senos, ka ne tu, ne es par to neko neatceros. Bet tai laikā tur Jūrmalciema kāpmalī vells vārījis sarkano krāsu.

Tā kā tas atrodas vistuvāk Nīcai, špuktīgā un mudīgā nīciniece to padzirdējusi, skrien pie vella un teic: “Ak, vells, apsazēlojies! Dod man tās sarkanās krāsas – gribu būt koša un šmuka! Cik ilgi kā mella vārņa lai skraidu pa pasauli?” (Tai laikā Nīcas lindraki vēl bijuši melli). Vells pakastījis aiz kreisās auses un teicis: “Nu, še! Va man žēl?!”, un šļācis sarkano krāsu nīciniecei uz brunčiem. Kopš tā laika Nīcas brunči zied sarkanā krāsā koši jo koši.

Nīciniece smaidīga un laimīga, pasalēkdamās un vellu tencinādama, skrējusi mājās, bet kā tas bieži gadās, valodas aizskrien pa priekšu. Tā arī te. Nīciniece vēl nav līdz māju tikusi, ka pa ceļam satiek bārtiniecī, kas jau pa gabalu sauc: “Sveika, māsēna! Ku tu koša! Kur tādus lindrakus dabūji?” “Vesela, māsēna! Rau, vells kāpmalī vāra sarkano krāsu, skrej, rasi, ka tu arī vēl dabūsi!” “Tencinu, māsēn, tencinu!”

prof. R. Zariņa akvarelis

Nu bārtiniece āsaelsusi atskrej pie vella un sper laukā: "Va, vells! Tu manu māsēnu tik košu, tik šmuku pataisīji, dod man ar tās sarkanās perves! Citādi tie mellie lindraki apnikuši kā veca nāve!"

Vells paņēmis lielo samti, trīs reizes apmaisījis pa grāpja dubenu un šļācis uz bārtinieces lindrakis. Tā nu Bārta tikusi pie sarkanās krāsas sprīža platumā jeb samtes tiesu. Nu arī bārtiniece laimīga un priecīga, veltu un māsēnu nīcinieci tencinādama, skubusi mājās.

Tā kā Rucava atrodas vistālāk no Jūrmalciema un rucavniecei vēl abas auses ar nāmatu nosietas, tad valodas par vella sarkano krāsu viņu sasniedza

pēdējo. Nu šī ar vairs ilgāk nav kavējusies un skrējusi gar jūrmali, cik nu ātri vien ar kuplo un bagāto tērpu var paskriet.

Atskrej pie vella iekarsusi, sārtiem vaigiem, bišķi aizsaelsusi: "Vells, vells, tu manas māsēnas tā aplaimoji! Tās nu tik košas, tik šmukas! Dod man ar tās perves, citādi es viena pate drūma kā jūra!" Vells skatās grāpī – vairs jau nekā nav! Ņem ar rokām vēl grāpi izslauka un tik kā pirksta tiesu novelk rucavniecei gar brunču malu. Nu Rucavas zilais bruncis iegūst sarkanu strīpu gar brunču apakšu vella pirksta platumā. Vells, grāpi slaucīdams, nosamūrījis rokas līdz pat elkoņu ar krāsu, skatās uz šmuko rucavnieci un domā: "Kas par meitu! Piens un

R. Zariņa akvarelis

asins! Eh!....", un nevarēdams sev turēties

pretim, ņem to meitu aiz pleciem...

Kopš tā laika uz rucavnieces pleciem zied arī sarkani krūmi.

(rucavnieces Daces Tapiņas stāstījums)

R. Zariņa akvarelis